

تشخیص زودتر آینده‌ای بهتر

بعضی از بیماری‌ها را همه می‌شناسند، در حالی که برخی دیگر میان مردم ناشناخته مانده است البته این نبود شناخت و آگاهی معمولاً به ضرر افراد تمام خواهد شد؛ چراکه اگر بیماری و اختلالی را شناسیم، به موقع هم به فکر تشخیص و درمانش نخواهیم بود.

در باره بیماری اوتیسم تشخیص زودتر آینده‌ای بهتر

جام جم آنلاین: بعضی از بیماری‌ها را همه می‌شناسند، در حالی که برخی دیگر میان مردم ناشناخته مانده است البته این نبود شناخت و آگاهی معمولاً به ضرر افراد تمام خواهد شد؛ چراکه اگر بیماری و اختلالی را شناسیم، به موقع هم به فکر تشخیص و درمانش نخواهیم بود.

در چنین شرایطی، نتیجه هم مشخص است؛ روبه‌رو شدن با عوارضی که گاه براحتی جبران نمی‌شود.

اوتیسم یکی از این بیماری‌هاست که خیلی آن را نمی‌شناسند یا فقط اسمش را شنیده‌اند؛ علائم این بیماری در سال‌های اولیه زندگی کودک نمایان می‌شود و هر چه زودتر برای درمان و کنترل آن اقدام کنند، آینده بهتری نیز در انتظار کودک خواهد بود.

دکتر آریتا توسلی، فوق تخصص بیماری‌های مغز و اعصاب کودکان در گفت‌وگو با جام‌جم در این باره توضیح می‌دهد: اوتیسم یک بیماری با طیفی گسترده است که شامل ناتوانی‌های تکاملی سیستم عصبی می‌شود و آن را از خفیف تا شدید طبقه‌بندی می‌کنند.

این عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران در مورد علائم بیماری می‌گوید: کودکانی که دچار اوتیسم هستند، در تعاملات اجتماعی‌شان با نقص روبه‌رو بوده و نمی‌توانند با دیگران ارتباط اجتماعی برقرار کنند.

ارتباط کلامی و غیرکلامی‌شان نیز همراه با اختلال است. علاوه بر این موارد، این بچه‌ها رفتارهای تکراری و کلیشه‌ای از خود نشان می‌دهند و تمایلات و عواطف‌شان محدود و کند است.

اوتیسم بیماری روانی نیست

بعضی‌ها اوتیسم را نمی‌شناسند و تصور می‌کنند اوتیسم نوعی بیماری روانی است یا این‌که به عقب‌افتادگی ذهنی کودک منجر می‌شود. در حالی که اوتیسم جزو بیماری‌های روان نیست و با این‌که شاید بعضی از علائم بیماری‌های روان شبیه به نشانه‌های اوتیسم باشد، ولی نوع و روند بیماری‌ها کاملاً با هم متفاوت است.

دکتر توسلی ضمن بیان این‌که وجود نقایصی در تکامل سیستم عصبی این بچه‌ها موجب بروز چنین حالاتی می‌شود، می‌گوید: ساختمان‌های مغز و ارتباطات بین نورون‌ها و سیناپس‌های مغز به دلایلی در این کودکان بخوبی ایجاد نمی‌شود و در آینده بازتاب این نقایص ممکن است به صورت اوتیسم بروز کند.

این پزشک متخصص می‌افزاید: عوامل ژنتیکی و فاکتورهای ناشناخته محیطی نیز در این زمینه می‌تواند موثر باشد؛ به این معنا که ممکن است بیماری در خانواده‌ای به صورت ژنتیکی مشاهده شود یا عوامل ناشناخته محیطی که مادر در دوران بارداری با آنها روبه‌رو شده، زمینه‌ساز چنین مشکلی شود البته ممکن است علائم اوتیسم از ماه‌های اولیه پس از تولد نمایان شود. با این حال اوتیسم در پسرها شایع‌تر بوده و میان آنها حدود چهار برابر دختران مشاهده می‌شود.

نشانه‌ها را باید بشناسید

همان‌طور که گفته شد خیلی‌ها با اوتیسم آشنا نیستند و نمی‌دانند چه زمانی باید به بروز این بیماری شک کنند. دکتر توسلی ضمن بیان این‌که می‌توان بیماری را در ماه‌های اول زندگی شیرخوار تشخیص داد، درباره علائم آن توضیح می‌دهد: کودک یک ساله باید بتواند کلماتی مانند «بابا» و «مامان» را ادا کند، ولی چنانچه شیرخوار در این سن هیچ‌گونه تولید صوتی نداشته باشد و تا شانزده ماهگی نتواند کلمه‌ای را بیان کند یا تا دو سالگی قادر نباشد عبارات دوکلمه‌ای را بگوید، پدر و مادر باید به ابتلای کودک به این بیماری شک کنند بنابراین می‌توان گفت تاخیر در تکلم و به دست نیامدن مهارت‌های تکلمی یکی از علائم اوتیسم در سنین خیلی پایین است.

وي مي‌افزايد: گاهي هم ممكن است كودك تا يك سالگي چند كلمه را ياد گرفته و ادا كند، ولي با گذشت زمان آنها را فراموش کرده و تكلمش ديگر پيشرفت نكند؛ اين مورد هم زنگ خطري است كه والدين بايد در نظر داشته باشند. به گفته اين فوق تخصص بيماري‌هاي مغز و اعصاب كودكان، اين بچه‌ها به چشم پدر و مادرشان نگاه مستقيم نمي‌كنند و با ساير بچه‌هاي هم‌سن و سال‌شان نيز نمي‌توانند ارتباط برقرار كنند.

همچنين مهارت بازي كردن ندارند و از اسباب‌بازي‌ها به شيوه صحيح استفاده نمي‌كنند؛ مثلاً ممكن است ماشين را فقط جلو و عقب ببرند يا چرخش را بچرخانند.

دكتر توسلي ادامه مي‌دهد: مهم‌ترين مشكلي كه پدر و مادر را متوجه بروز بيماري مي‌كند، ناتواني كودك در برقراري ارتباطات اجتماعي است؛ گاهي ممكن است او بتواند با اطرافيان و در محيط خانه ارتباطي جزئي و محدود داشته باشد، ولي شرايطي هم پيش مي‌آيد كه كودكان مبتلا به اوتيسم هيچ‌گونه ارتباط چشمي يا غيرچشمي با افراد خانواده‌شان ندارند و بيشتر در خودشان فرورفته‌اند. حتي گاهي ممكن است پدر و مادر در روزها و ماه‌هاي اول پس از تولد، به اشتباه تصور كنند كودك ناشنواست؛ چون او هيچ واكنشي به صدا كردن اسمش نشان نمي‌دهد و توجهي به اطرافش ندارند.

به گفته اين عضو هيات علمي دانشگاه، بچه‌ها معمولاً از 9 ماهگي افراد غريبه را مي‌شناسند و وقتي كنار آنها قرار مي‌گيرند، واكنش نشان داده و دچار اضطراب مي‌شوند؛ در حالي كه اين حالت براي بچه‌هاي مبتلا به اوتيسم پيش نمي‌آيد. اين كودكان مهارت بازي كردن، تقليد كردن و لذت بردن از بودن در آغوش پدر و مادر را نيز ندارند. دكتر توسلي درباره كودكاني كه سن‌شان بيشتر است، مي‌گويد: در سنين بالاتر ممكن است كودك حرركات غيرعادي داشته باشد؛ مثلاً دور خودش بچرخد يا بدنش را مرتب جلو و عقب ببرد.

اگر فرزند شما هم اوتيسم دارد...

با توجه به اين‌كه تشخيص و كنترل اوتيسم در اولين فرصت مي‌تواند وضع زندگي كودك را بهبود بخشد، لازم است پدر و مادر با شناخت علائم بيماري، بموقع نيز نسبت به تشخيص و درمان آن اقدام كنند. دكتر توسلي در اين زمينه به والدين توصيه مي‌كند: زماني كه با مشاهده علائم فوق به وجود اين بيماري شك كرديد، براي تشخيص دقيق و نهايي حتماً بايد به پزشكان فوق تخصص اعصاب كودكان يا فوق تخصص روانپزشكي كودكان مراجعه كنيد. البته توصيه مي‌شود همه بچه‌هاي سالمی كه براي كنترل وضع سلامت‌شان به پزشك مراجعه مي‌كنند، از نظر تكاملي هم بررسي شده و در سن هجده و بيست و چهار ماهگي از نظر اوتيسم غربالگري شوند.

نيلوفر اسعدي‌بيگي - گروه سلامت